

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Miljøvurdering af ordningen Økologisk investeringsstøtte 2021

Miljøvurderingsrapport

Februar 2021

Miljøvurdering af ordningen Økologisk investeringsstøtte 2021

Denne vejledning er udarbejdet af
Landbrugsstyrelsen i 2021

© Landbrugsstyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

Indhold

1.	Ikke-teknisk resumé	4
1.1	Introduktion	4
1.2	Ordningen Økologisk investeringsstøtte	4
1.3	Afgrænsning	4
1.4	Resultater	5
2.	Indledning.....	6
2.1	Ordningen Økologisk investeringsstøtte	6
2.2	Lovgrundlag og proces for miljøvurdering.....	7
2.3	Tilgang og metode i miljøvurderingen.....	8
2.3.1	Geografisk afgrænsning.....	9
2.4	Afgrænsning, vurdering og kriterier.....	9
2.4.1	Afgrænsningsrapporten	9
3.	Miljøstatus	11
3.1	Miljøstatus for hver af de relevante miljøfaktorer	11
3.1.1	Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	11
3.1.2	Menneskers sundhed	11
3.1.3	Jordbund og jordareal.....	11
3.1.4	Vand	12
3.1.5	Luft og klimatiske faktorer	12
3.1.6	Landskab	12
3.2	0-alternativet.....	12
4.	Vurdering – miljømålsætning	13
5.	Miljøvurdering	15
5.1	Vurdering af den enkelte miljøfaktor	15
5.1.1	Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	15
5.1.2	Menneskers sundhed	15
5.1.3	Jordbund og jordareal.....	16
5.1.4	Vand	16
5.1.5	Klimatiske faktorer	16
5.1.6	Landskab	16
5.1.7	Kumulative effekter	16
5.2	Alternativer.....	17
5.3	Samlet konklusion.....	17
6.	Overvågning.....	18

1. Ikke-teknisk resumé

1.1 Introduktion

Landbrugsstyrelsen har udarbejdet et udkast til ordningen Økologisk investeringsstøtte. Ordningen er omfattet af reglerne i lov om miljøvurdering af planer og programmer¹. Derfor skal der i forbindelse med udarbejdelsen af ordningen for Økologisk investeringsstøtte også udarbejdes en miljøvurdering af ordningens sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet.

Denne rapport er miljøvurderingen af forslaget til ordningen Økologisk Investeringsstøtte. Formålet med ordningen er at forbedre produktiviteten i forskellige økologiske produktionsgrene gennem tilskud til investeringer i nye teknologier, som fx kan øge den økologiske produktion. Miljøvurderingen kortlægger og vurderer de mulige påvirkninger, som forslaget til ordningen kan medføre. Miljøvurderingen inddrager både de direkte og indirekte ændringer, der kan komme i miljøtilstanden.

1.2 Ordningen Økologisk investeringsstøtte

Formålet med ordningen er, gennem tilskud til investeringer i nye teknologier, at bidrage til produktivitetsforbedring i forskellige økologiske produktionsgrene ved fx at øge effektiviteten eller produktionen for den enkelte økologiske landbrugsbedrift.

Ordningen kan bidrage til at opnå målsætningerne fastsat i Landdistriktsforordningen² om at forbedre landbrugets konkurrenceevne, styrke indsatsen med at forbedre klimaet, bruge naturens ressourcer bæredygtigt og skabe en balanceret udvikling i landdistrikterne. Dernæst kan ordningen således bidrage til den nationale indsats om at fordoble det økologiske areal og forbrug af økologi i 2030.

Der er i 2021 afsat 40 mio. kr. fordelt på indsatsområderne med 8 mio. kr. til svine-sektoren, 8 mio. kr. til kvægsektoren, 3 mio. kr. til sektorerne med frugt, bær og grønt, 12 mio. kr. til planteavlsspektoren, 8 mio. kr. til æg og fjerkræssektoren og 1 mio. kr. til sektoren for får og geder.

Ordningen giver økologiske landbrugsbedrifter mulighed for at søge om tilskud til investering i produktionsforbedrende teknologier. Ordningen henvender sig til flere økologiske produktionsgrene og indeholder teknologier³ med forskellige direkte eller afledte indvirkninger på miljøet. Miljøvurderingen laves som en samlet vurdering for bekendtgørelsen til ordningen.

1.3 Afgrænsning

Der er forud for miljøvurderingen udarbejdet en afgrænsningsrapport, hvor miljøvurderingens omfang og detaljeringsgrad er blevet afgrænset. Afgrænsningsrapporten har været sendt i høring hos de relevante myndigheder, som i dette tilfælde er Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet og landets kommuner.

På denne baggrund er følgende miljøfaktorer blevet miljøvurderet:

- Biologisk mangfoldighed, flora og fauna
- Befolkningen og menneskers sundhed

¹ Lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020

² Forordning 1305/2013 af 17. december 2013

³ Teknologilisten kan ses i bekendtgørelsen om tilskud til investeringer på økologiske bedrifter.

- Jordbund og jordarealer
- Vand
- Luft og klimatiske faktorer
- Landskab
- Kumulative effekter

De vurderede miljøpåvirkninger kan være såvel positive som negative. Der fokuseres først på, om der forventes en ændring i miljøtilstanden på baggrund af tilskud, herefter på om en ændring forventes at være positiv eller negativ for miljøet.

1.4 Resultater

I miljøvurderingen vurderes det, i hvilket omfang ordningen for Økologisk investeringsstøtte kan medføre påvirkninger af miljøet. Der tages udgangspunkt i de afgrænsede emner, som kan blive påvirket.

Generelt er det vanskeligt at sige noget om omfanget af indvirkningerne på de forskellige miljøfaktorer, da tilskudet til de valgte teknologier endnu ikke er kendt. Omfanget af det påvirkede areal er også ukendt, da vi endnu ikke kender arealstørrelserne af det øgede økologiske areal.

Ordningens giver tilskud til teknologier, der kan bidrage til forbedret klimapåvirkning af økologisk landbrugsproduktion. Det må forventes, at ordningen overordnet indirekte vil påvirke de klimatiske faktorer positivt.

Tilskud der øger det økologiske areal kan på sigt have positive indvirkninger på den biologiske mangfoldighed, flora og fauna. Ingen brug af pesticider og reduceret udledning af næringsstoffer vil danne bedre levegrundlag i mark og hegn for flere arter.

Teknologier der fører til en reduktion af tilførslen af næringsstoffer og en forøgelse af det økologiske areal, kan have en afledt positiv konsekvens for vandkvaliteten. Det kan på sigt også medføre en væsentlig positiv indvirkning på menneskers sundhed, når koncentrationen af nitrat i drikkevand mindskes.

Landskab kan påvirkes af bygninger/anlæg i landdistrikterne, og nogle teknologier vil ændre det visuelle landskab og påvirke arealanvendelsen i det åbne land. Det kan derfor ikke udelukkes, at ordningen vil få en direkte begrænset negativ påvirkning af jordarealerne og landskabet.

Miljøfaktorer	Overordnet indvirkning	
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Afledt positive indvirkning.	Forventet øget økologisk areal og dermed mindre anvendelse af pesticider og udledning af næringsstoffer, der giver bedre levegrundlag for flere arter.
Jordarealer	Direkte begrænset negativ indvirkning.	Opførsel af bygninger/anlæg, der kan ændre arealanvendelsen i det åbne land.
Menneskers sundhed	Afledt positiv indvirkning.	Bedre vandkvalitet kan på sigt øge menneskers sundhed.
Vand	Afledt positiv indvirkning.	Forventet øget økologisk areal og dermed mindre anvendelse af pesticider og udledning af næringsstoffer, hvilket kan medføre bedre vandkvalitet.
Klimatiske faktorer	Indirekte positiv indvirkning.	Teknologier kan reducere energiforbruget, reducere udledningen af klimagasser og mindske importen af protein.
Landskab	Direkte begrænset negativ indvirkning.	Opførsel af bygninger/anlæg, der kan ændre det visuelle landskab.

2. Indledning

Landbrugsstyrelsen har udarbejdet et udkast til bekendtgørelsen Økologisk investeringsstøtte 2021, der er i høring fra 16. februar 2021 til 15. marts 2021. Ordningen er omfattet af reglerne i lov om miljøvurdering af planer og programmer. Derfor skal der, i forbindelse med udarbejdelsen af ordningen for Økologisk investeringsstøtte, udarbejdes en miljøvurdering af ordningens sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet.

Dette dokument indeholder en beskrivelse af metoden for miljøvurderingen af ordningen, samt en vurdering af ordningens indvirkninger på miljøet.

2.1 Ordningen Økologisk investeringsstøtte

Ordningen Økologisk investeringsstøtte 2021 har til formål at bidrage til øget produktivitet i en række økologiske produktionsgrene. Dette skal opnås gennem tilskud til investeringer i nye teknologier, der bidrager til produktivitetsforbedring ved fx at øge effektiviteten eller produktionen for den enkelte økologiske landbrugsbedrift.

Ordningen har en tilsagnsramme på 40 mio. kr. med en tilskudssats på 40 pct. af projektets samlede tilskudsgrundlag. Fordeling af midlerne blandt sektorer er således:

- Svin, 8 mio. kr.
- Kvæg, 8 mio. kr.
- Frugt, bær og grønt, 3 mio. kr.
- Planteavl, 12 mio. kr.
- Æg og fjerkræ, 8 mio. kr.
- Får og geder, 1 mio. kr.

Ordningen forventes at åbne den 29. april 2021, hvor bekendtgørelsen om tilskud til investeringer på økologiske bedrifter forventes at være trådt i kraft. Opnås tilsagn skal projektet afsluttes senest et år efter den dato ansøgningen om tilskud er modtaget hos Landbrugsstyrelsen. Herudover vil der være mulighed for at forlænge perioden med op til et år. Det er ligeledes muligt at ændre projektet, dog kun inden for det samme indsatsområde. Der skal ansøges om udbetaling inden projektperioden ophører, og projekter skal oftest opretholdes i en periode på tre år efter udbetaling af tilsagnet.

Det er kun muligt at søge om tilskud, hvis ansøger er i besiddelse af en gyldig økologiautorisation eller er påbegyndt ansøgning om autorisation når der søges om tilskud. For at sikre at teknologierne bliver anvendt i de pågældende sektorer og på økologiske bedrifter, skal der i hele tilsagnsperioden være en økologisk drift i de pågældende produktionstyper, hvor tilsagnet er givet. Det er ligeledes også kun muligt at søge tilskud til investeringer, hvis bedriften har en primær jordbrugsproduktion, og der stilles derfor krav om et årlig arbejdskraftsbehov på bedriften på mindst 830 timer.

Teknologi og prioritering

I denne ordning er det et krav, at der installeres teknologi, som har en produktivitetsforbedring. De tilskudsberettigede teknologier, med tilhørende krav, findes i teknologilisten i bilag 1 til bekendtgørelsen. Teknologierne indeholder beskrivelser af specifikationer, obligatoriske elementer og evt. valgfrie elementer, hvilket skal være etableret for at sikre, at teknologierne opnår den effekt, som er fastsat for hver teknologi.

Landbrugsstyrelsen vil prioritere de projekter, der har den største omkostningseffektivitet, hvilket beregnes som forholdet mellem en fastsat standardeffekt (SE) af investeringen, og det ansøgte beløb på baggrund af fastsatte standardomkostninger (SCO). I tilfælde af overansøgning og pointlighed efter denne prioritering, vil der blive prioriteret efter størrelsen på den gennemsnitlige standardeffekt. Hvis der derefter stadig er pointlighed vil projekterne blive prioriteret ved elektronisk lodtrækning.

Standardeffekt er i denne ordning fastsat ud fra den økonomiske effekt. Denne er fastsat på forhånd og udarbejdet i samarbejde med SEGES, og bygger på dokumenterede resultater. Standardomkostninger er en fastsat enhedspris for hver teknologi.

2.2 Lovgrundlag og proces for miljøvurdering

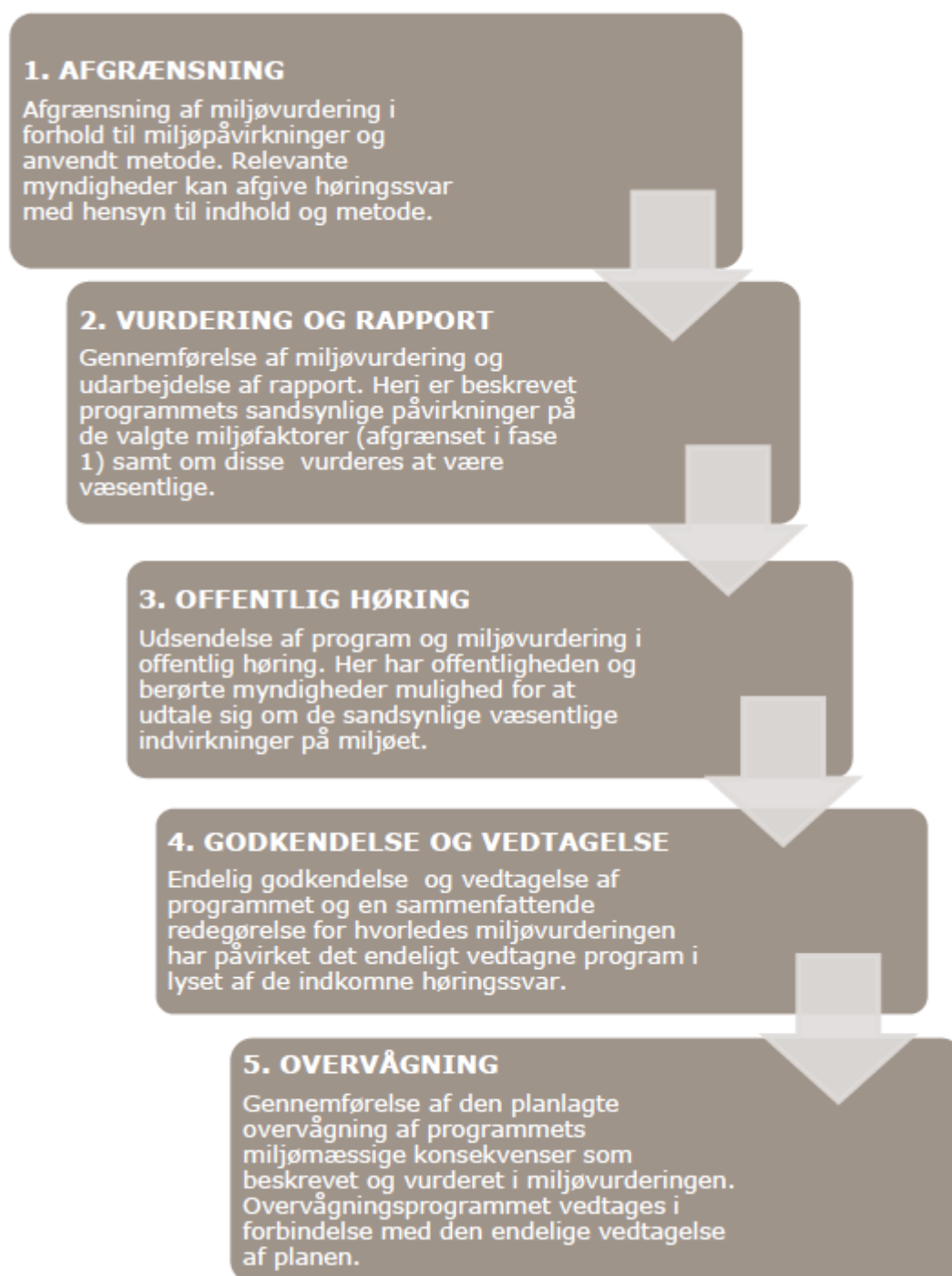
Regler om gennemførelse af en miljøvurdering har ophæng i EU's miljøvurderingsdirektiv⁴ og er i Danmark implementeret i miljøvurderingsloven. Miljøvurderingsdirektivet fastsætter, at planer og programmer omfattet af direktivet skal underkastes en miljøvurdering under udarbejdelsen, før de vedtages. Gennemførelse af en miljøvurdering har til formål at sikre et tilstrækkeligt hensyn til miljøet ved udarbejdelse af planer og programmer samt inddragelse af offentligheden.

Ordnningen Økologisk investeringsstøtte er omfattet af kravet om obligatorisk miljøvurdering efter miljøvurderingsloven § 8 stk. 1, nr.1, da det er vurderet, at bekendtgørelsen omhandler husdyravl⁵ og fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelser til intensiv husdyravl, der er omfattet i bilag 1 og 2 til miljøvurderingsloven.

Miljøvurderingen inddrager ordningens overordnede mål, de påtænkte aktiviteter og initiativer og tager samtidig højde for de begrænsninger i ordningens muligheder, der er eksplicit formidlet i ordningen. Miljøvurderingen tager derimod ikke stilling til konkrete miljøpåvirkninger, som kan blive resultatet af en udmøntning af ordningen i projekter. Der er heller ikke med denne miljøvurdering taget stilling til hvorvidt de projekter, der gives tilsagn til, skal underkastes en VVM-proces eller på anden vis underkastes regulering i lokalplaner eller andre tilladelser forud for godkendelse.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, som ændret ved direktiv 2014/52/EU af 16. april 2014.

⁵ Husdyrgødningsbekendtgørelsen, Bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring og anvendelse af gødning (BEK nr. 760 af 30/07/2019) og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (BEK nr. 1261 af 29/11/2019)

Figur 1.1 Miljøvurderingens fem trin (MILJØVURDERING AF DET DANSKE LANDDISTRIKTSPROGRAM 2014-2020, udarbejdet af COWI).

2.3 Tilgang og metode i miljøvurderingen

Miljøvurderingen gennemføres som en vurdering af, hvorvidt og i hvilket omfang, der forventes at være væsentlige indvirkninger på enkelte miljøfaktorer, som er identificeret i afgrænsningsrapporten. Nedenfor i afsnit 2.4 er kriterier og indikatorer, som vil ligge til grund for miljøvurderingen, anført.

I miljøvurderingen indgår tillige en vurdering af, hvorvidt programmet antages at fremme eller udgøre en hindring for realiseringen af miljømålsætninger, som er fastlagt i forskellige handlingsplaner/strategier på nationalt niveau. De relevante målsætninger, der er indgået i vurderingen, er kortlagt i forbindelse med afgrænsningen.

2.3.1 Geografisk afgrænsning

Ordningen Økologisk investeringsstøtte gælder for hele Danmark, og henvender sig til jordbrugsbedrifter der har/ønsker økologisk produktion.

2.4 Afgrænsning, vurdering og kriterier

Vurderingen af væsentlige virkninger på miljøet er dels gennemført som en vurdering af overensstemmelsen mellem ordningens målsætninger på nationalt niveau og dels gennemført på grundlag af nedenstående kriterier for så vidt angår de miljøindvirkninger, som gennem den indledende afgrænsning er identificeret som sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet. Vurderingen omhandler udelukkende de teknologier, der vurderes at have direkte eller afledt indvirkning på de benævnte miljøfaktorer.

2.4.1 Afgrænsningsrapporten

I afgrænsningsrapporten er de miljøfaktorer, der sandsynligvis vil blive påvirket af gennemførelsen af ordningens tiltag, identificeret og fastlagt. Afgrænsningsrapporten har været sendt i høring hos relevante myndigheder, som i dette tilfælde er Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet og landets kommuner.

I forbindelse med høringen af afgrænsningsrapporten er der ikke indkommet høringssvar.

På denne baggrund er følgende miljøfaktorer blevet miljøvurderet:

- Biologisk mangfoldighed, flora og fauna
- Befolkningen og menneskers sundhed
- Jordbund og jordarealer
- Vand
- Luft og klimatiske faktorer
- Landskab
- Kumulative effekter

I nedenstående tabel er der angivet kriterier og indikatorer til brug for vurderingen af de sandsynlige væsentlige miljøpåvirkninger, som de er fremkommet under afgrænsningen. Desuden angives det, om vurderingen foretages på et kvalitativt eller kvantitativt grundlag.

De vurderede miljøpåvirkninger kan være såvel positive som negative, idet der først og fremmest fokuseres på forventede ændringer og dernæst på om en ændring forventes at være positiv eller negativ.

Tabel 2.1 Miljøfaktorer, vurderingskriterier, indikatorer og datagrundlag

Miljøfaktorer	Vurderingskriterier	Indikatorer	Databehov
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Ændringer i forholdene for flora og fauna	Omfang af ændringer i forholdene for flora og fauna som følge af øget økologiske dyrkede areal	Kvalitative
Befolkningen og menneskers sundhed	Ændringer i forhold til menneskers sundhed	Omfang af ændringer i menneskers sundhed som følge af forbedret drikkevand	Kvalitative
Jordbund og jordarealer	Påvirkning af jordbundsforhold og arealanvendelse	Omfanget af påvirkning af jordbundsforhold som følge af ændret arealanvendelse	Kvalitative
Vand	Ændringer i anvendelsen af jordarealet	Omfanget af påvirkning af jordarealet som følge af ændret arealanvendelse	Kvalitative
Luft og klimatiske faktorer	Ændringer i udledning af drivhusgasser	Omfang af påvirkning af klimaet som ændring i udledning af drivhusgasser	Kvalitative
Landskab	Indvirkning på det eksisterende landskab	Omfang af visuelle ændringer i landskabet	Kvalitative

Kumulative effekter	Kumulativ påvirkning af miljøet	Omfanget af kumulativ effekt som følge af indsatsens indbyrdes forhold og mulige afhængigheder	Kvalitative
---------------------	---------------------------------	--	-------------

3. Miljøstatus

I dette kapitel redegøres der generelt for den eksisterende miljøtilstand i de danske landdistrikter. Kapitlet er delt op, så redegørelsen er relateret til de miljøfaktorer, som ikke på forhånd kunne udelukkes af miljøvurderingen som relevante for vurderingen.

3.1 Miljøstatus for hver af de relevante miljøfaktorer

I de kommende afsnit gennemgås de udvalgte miljøfaktorerens nuværende status. Beskrivelsen af de nuværende forhold danner baggrund for 0-alternativet og dermed den miljøtilstand som bekendtgørelsens tiltag holdes op imod.

3.1.1 Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna omfatter både beskyttede naturområder og arter samt de økologiske sammenhænge i landskabet, som har betydning for naturværdierne. Arter omfattet af Habitatdirektivets artikel 12 og listet på direktivets bilag IV er beskyttet uanset hvor de forekommer også uden for de internationale naturbeskyttelsesområder. Det er arterne selv samt deres yngle- og rasteområder, der er beskyttet. Natur og biologisk mangfoldighed er generelt kortlagt af amterne frem til slutningen af 2006, og dette har ført til udpegning af områder omfattet af beskyttelsen i Naturbeskyttelseslovens §3. Efter kommunalreformen videreføres kortlægningen af kommunerne, og udpegninger og retningslinjer varetages i kommuneplanerne.

Der har generelt været tale om en tilbagegang i den biologiske mangfoldighed, biodiversiteten, og flere arter er nu listet som truede på den seneste udgave af den danske rødliste. Enkelte arter anses for helt forsvundet fra den danske natur.

3.1.2 Menneskers sundhed

Nitrat i grundvandet kan stamme fra kvælstofudvaskning fra landbrugsarealer. Selv lave koncentrationer af nitrat i grundvandet kan ved udstrømning til overfladevand resultere i eutrofiering af vandmiljøet. Høje koncentrationer af nitrat i drikkevand kan være sundhedsskadeligt på grund af omsætning til nitrit og risiko for omdannelse af blodets hæmoglobin til methæmoglobin, der ikke kan transportere ilt rundt i kroppen ("blå børn" syndrom). Nitrat kan også reagere i kroppen med aminosyrer og danne kræftfremkaldende nitrosaminer.

Indholdet af nitrat i drikkevand må ikke overstige 50 mg/l. Da nitrat ikke fjernes ved traditionel vandbehandling på vandværket, er det vigtigt, at grundvandets indhold ikke overstiger denne værdi.

Generelt viser de statistiske analyser af de sidste 20 års overvågningsdata, at nitratinholdet i det danske grundvand overordnet set er faldende i det yngste grundvand, hvilket er i overensstemmelse med udviklingen i kvælstofoverskuddet i dansk landbrug og overvågningsprogrammets målinger af nitratudvaskningen og nitrattransporten i vandløb.

3.1.3 Jordbund og jordareal

Jordbundsforholdene i Danmark er i høj grad dannet under sidste istid. De forskellige jordbundsforhold i Danmark dannede i 1975-80 grundlag for Den Danske Jordklassificering der opdeler jordbunden i en række jordtyper.

Jordbunden er det øverste lag af de geologiske udgangsmaterialer. Den består af en blanding af mineralske partikler (ler, silt, sand, grus og sten), organisk stof (levende organismer og dødt organisk stof) – tilsammen jord. Hertil kommer luft og vand i varierende forhold.

Jordbunden påvirkes af klimatiske forhold, vegetation, de levende organismer i jorden, terræn, tid og arealanvendelse herunder menneskelig påvirkning fx landbrug.

Landbruget optager over halvdelen (62%) af det samlede areal i Danmark. Skov og hede udgør ca. 16%, og sø, eng og mose udgør 7%. Andelen af økologisk landbrugsjord er fortsat stigende og er steget fra ca. 40.000 ha i 1994 til ca. 301.000 ha i 2019.

Arealanvendelse til landbrug har siden slutningen af 1950'erne være faldende som følge af øget anlæg, byudvikling og fritidsformål m.m., men fra men har fra årtusindeskiftet været stabilt på 2,7 mio. ha. Samtidig er der sket store ændringer i bedriftsstrukturen gennem teknologiudvikling og effektivisering af landbruget, som har ført til færre og større bedrifter.

3.1.4 Vand

Flere danske søer er stærkt påvirket af næringsstofftilførsel. En indsats i forhold til spildevand har dog gjort, at der er sket en forbedring i både sigtedybden og biodiversiteten i de fleste indre vandløb og søer. Ligeledes er andelen af vandløb med ringe eller dårlig tilstand reduceret gennem de seneste 20 år. Der er dog fortsat behov for indsatser, der kan forbedre vandløbenes økologiske tilstand, både hvad angår vandløbenes fysiske forhold og tilførsel af næring.

Tilførslen af kvælstof til grundvandet er stadig for stor, selvom nitratholdet er faldende. Det er derfor fortsat en udfordring at overholde drikkevandskravene i store dele af grundvandet i Danmark. Nitrat i grundvandet stammer hovedsagelig fra kvælstofudvaskning fra landbrugsarealer. Selv lave koncentrationer af nitrat i grundvand kan ved udstrømning til overfladevand resultere i eutrofiering af vandmiljøet. Høje koncentrationer af nitrat i drikkevand kan være sundhedsskadeligt.

3.1.5 Luft og klimatiske faktorer

Koncentrationen af CO₂ og andre drivhusgasser i atmosfæren er stigende. For at undgå yderligere drivhuseffekt og forandringer i klimaet er det nødvendigt at reducere udledningen af drivhusgasser. CO₂ er den mest dominerende af drivhusgasserne. Danmarks udledning af drivhusgasser er dog faldende. Fra 1990 til 2011 er udledningen således faldet med 18 %. Regeringen har med klimaloven indført et krav om, at faldet frem til 2030 skal være på 70 % i forhold til udledningen i 1990.

Klimaet er konstant i udvikling. Det forventes, at der fremover vil være mere ekstremvejr med flere storme, kraftig nedbør med oversvømmelser og stigninger i havvandsniveauet. I Danmark er den gennemsnitlige årsmiddeltemperatur steget med 1,5° C i perioden 1873-2012. Ligeledes viser målinger, at årsnedbøren er steget med ca. 100 mm fra 1870'erne til i dag. Dette sker samtidig med, at mere ekstremregn forekommer, hvor store mængder (mere end 60 mm regn) falder inden for 24 timer.

3.1.6 Landskab

Danmarks landskab er udpræget kulturlandskab. Landskabet udgøres af en mosaik af landbrugsarealer, skovområder, byer, infrastrukturanlæg som veje og jernbaner, vådområder, vandløb og kyststrækninger. Størstedelen af landskabet er domineret af landbrugsarealer.

3.2 0-alternativet

0-alternativet er i denne sammenhæng fastlagt som den udvikling, der kan forventes, hvis den planlagte ordning til økologisk investeringsstøtte ikke implementeres. Ved 0-alternativet vil der således ikke gives tilskud til investeringer, der kan bidrage til at øge produktiviteten på økologiske bedrifter.

0-alternativet udgør sammenligningsgrundlaget for miljøvurderingen. Den foreslåede ordning holdes således op mod den nuværende miljøstatus i beskrivelsen af de forventede ændringer i miljøtilstanden.

4. Vurdering – miljømålsætning

Miljøvurderingen af ordningen Økologisk investeringsstøtte bygger på en vurdering af, hvorvidt ordningen kan antages at fremme eller udgøre en hindring for opnåelsen af miljømålsætninger, som er fastlagt i lovgivning, andre programmer eller politikker, som kan blive berørt af ordningens initiativer.

Økologisk investeringsstøtte skal bidrage til øget produktivitet på økologiske bedrifter og kan bidrage til at opnå målsætningerne fastsat i Landdistriktsforordningen, som er at forbedre landbrugets konkurrenceevne, styrke indsatsen for at forbedre klimaet, bruge naturens ressourcer bæredygtigt og skabe en balanceret udvikling i landdistrikterne. Herudover kan ordningen også bidrage til den nationale indsats om at fordoble det økologiske areal og forbrug af økologi i 2030.

Ved en gennemgang af lovgivninger, strategier og handlingsplaner, der kan tænkes at indeholde målsætninger og retningslinjer relevante for bedømmelsen af miljøpåvirkninger, er målsætninger listet i Tabel 4.1 blevet kortlagt som relevante for miljøvurderingen.

Tabel 4.1 Relevante miljømålsætninger som indgår i rammesætningen omkring miljøvurderingen

Emne	Målsætning	Vurdering
Biodiversitet	FN's verdensmål (Mål 15: Livet på Land og mål 14: Livet i havet). Danmarks biodiversitetsstrategi 2014-2020 (Naturplan Danmark). Miljømålslovgivningen (Natura 2000). Artsfredningsbekendtgørelsen (Bilag IVarter). Rådets forordning om invasive arter. Naturbeskyttelsesloven. Grønt Danmarkskort. Kommuneplaner.	Ordningen for økologisk investeringsstøtte har til formål, gennem investering i teknologier, at fremme formålene med de angivne lovgivninger og strategier.
Jordbund og jordarealer	EU-forordningen om bindende årlige reduktioner af drivhusgasemissioner. Naturbeskyttelsesloven. Økologilovgivningen. Planlovens landzoneregler. Vandplanerne Vandforsyningslovgivningen. Miljømålslovgivningen (Natura 2000). Artsfredningsbekendtgørelsen (Bilag IV-arter). Rådets forordning om invasive arter.	Ordningen for økologisk investeringsstøtte har til formål, gennem investering i teknologier, at fremme formålene med de angivne lovgivninger og strategier.
Vand	FN's verdensmål (Mål 6: Rent drikkevand). Vandplanlægningsloven (vandplanerne). Vandforsyningslovgivningen. Vandrammedirektivet Vandplanlægningsloven (vandplanerne).	Ordningen for økologisk investeringsstøtte har til formål, gennem investering i teknologier, at fremme formålene med de angivne lovgivninger og strategier.
Klimatiske forhold	FN's verdensmål (Mål 13: Klimaindsats). EU-forordningen om bindende årlige reduktioner af drivhusgasemissioner. Miljømålslovgivningen (Natura2000). Artsfredningsbekendtgørelsen (Bilag IVarter). Rådets forordning om invasive arter. Naturbeskyttelsesloven. Vandplanlægningsloven.	Ordningen for økologisk investeringsstøtte har til formål, gennem investering i teknologier, at fremme formålene med de angivne lovgivninger og strategier.

Landskab	Landskabskonventionen. Planlovens landzoneregler.	Ordningen for økologisk investeringsstøtte har til formål, gennem investering i teknologier, at fremme formålene med de angivne lovgivninger og strategier.
Kumulative effekter	Miljømålslovgivningen. Vandplanlægningsloven.	Ordningen for økologisk investeringsstøtte har til formål, gennem investering i teknologier, at fremme formålene med de angivne lovgivninger og strategier.

5. Miljøvurdering

Ved ordningen Økologisk investeringsstøtte gives der tilskud til investering i teknologier i det primære økologiske jordbrug, som kan forbedre produktiviteten og kan bidrage til at øge det økologiske areal samt øge/opretholde produktion og landbrugsbedriftens resultat.

Tilskudsberettigede omkostninger er udgifter til investeringer i teknologier som kan forbedre landbrugsbedriftens økonomiske og miljømæssige resultater.

Tilskud der fører til tiltag, som kan forbedre produktionen, øge det økologiske landbrugsareal, forbedre landbrugsbedriftens økonomiske og miljømæssige resultater kan have direkte indvirkning på miljøfaktorerne jordbund, klima og landskab. Såfremt det økologiske areal forøges kan det have en positiv afledt effekt på miljøfaktorerne biologisk mangfoldighed, flora og fauna, menneskers sundhed og vand.

5.1 Vurdering af den enkelte miljøfaktor

I de følgende afsnit gennemgås indvirkninger fra ordningen Økologisk investeringsstøtte på de miljøfaktorer, som på grundlag af afgrænsningen af miljøvurderingen kan antages at kunne blive påvirket af ordningens implementering.

Det forudsættes i ordningen og i miljøvurderingen af ordningen, at de konkrete projekter bliver gennemført i overensstemmelse med gældende relevant lovgivning, planlægning og godkendelser.

5.1.1 Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

Tilskud der øger det økologiske areal kan på sigt have positive indvirkninger på den biologiske mangfoldighed, flora og fauna. Dette sker ved forbud mod anvendelsen af pesticider som vil medføre en positiv indvirkning på den biologiske mangfoldighed i læbælter og andre marknære småbiotoper. Ingen brug af pesticider vil endvidere danne bedre levegrundlag i mark og hegn for flere arter. Tilskudsordningen der indirekte øger det økologiske dyrkningsareal kan endvidere lokalt gavne den biologiske mangfoldighed, flora og fauna ved tiltag som reducerer udledning af næringsstoffer.

Effekten af støttemulighederne i ordningen vurderes generelt at være positiv. Det er vanskeligt at sige noget om omfanget af denne virkning da tilskuddet gives til projekter, der giver mest mulig effekt for pengene. Der forventes udelukkende at være positive, men begrænsede, lokale virkninger på natur og biologisk mangfoldighed. Dog kendes omfanget og indholdet af de konkrete projekter ikke, hvorfor der endnu er relativt stor usikkerhed om omfanget af de forventede indvirkninger på den biologiske mangfoldighed, flora og fauna.

5.1.2 Menneskers sundhed

Ved en gennemført teknologi der på sigt vil medføre en væsentlig positiv indvirkning på grundvandet, kan det få en positiv indvirkning på menneskers sundhed. Nedsættelsen af koncentrationen af nitrat i drikkevand kan være sundhedsfremmende, da for høje koncentrationer af nitrat i drikkevandet kan give risiko for omdannelse af blodets hæmoglobin eller dannelsen af kræftfremkaldende nitrosaminer.

Befolkning, der lever i landdistrikterne kan gavnnes af tilskud, der ydes til erhvervsudvikling i distrikterne generelt. En generel forhøjelse af tilskud til teknologi kan gøre landområder mere attraktive og forbedre levevilkår for befolkningen i landdistrikterne.

Samlet set vil teknologierne medføre en positiv indvirkning på menneskers sundhed, da drikkevandskvaliteten forbedres. Dog kendes omfanget og indholdet af de konkrete projekter ikke, hvorfor der endnu er relativt stor usikkerhed om omfanget af de forventede indvirkninger på befolkningen og menneskers sundhed.

5.1.3 Jordbund og jordareal

Tilskud der anvendes til opførelse af ejendomme/anlæg kan føre til ændringer i arealanvendelsen i det åbne land. Afhængig af udformning, størrelse og placering, kan opførelsen medføre væsentlig påvirkning af arealanvendelsen. Det vurderes dog at ordningen som udgangspunkt ikke fører til en væsentlig ændring i arealanvendelsen, da der fortsat er tale om arealanvendelse til landbrug i det åbne land med de begrænsninger for opførelsen af bygninger, der følger af Planlovens landzoneregler.

Samlet forventes ordningen at medføre begrænsede indvirkninger på arealanvendelsen i landdistrikterne. Virkningerne vil især forekomme i form af en mulig forøget anlæg i forbindelse med eksisterende bebyggelse i det åbne land. Dog kendes omfanget og indholdet af de konkrete projekter ikke, hvorfor der endnu er relativt stor usikkerhed om omfanget af de forventede indvirkninger på jordbund og jordareal.

5.1.4 Vand

Tilskud til teknologier der fører til en reduktion af tilførslen af næringsstoffer kan have positive konsekvenser for vandkvaliteten. Mindsket udledning af næringsstoffer kan gavne næringsstoffølsomme områder og hindre at næringsstofferne ender i recipienten. Øget areal med forbud mod anvendelsen af pesticider, kan nedbringe nedslættet af pesticider og derved også bidrage til en forbedring af vandkvalitet. Ligeledes vil teknologier der mindsker brugen af vand også gavne vandressourcen.

Ved en gennemført teknologi vil det på sigt medføre en væsentlig positiv indvirkning på grundvandet i de områder hvor jorden dyrkes økologisk. Dog kendes omfanget og indholdet af de konkrete projekter ikke, hvorfor der endnu er relativt stor usikkerhed om omfanget af de forventede indvirkninger på vandmiljøet.

5.1.5 Klimatiske faktorer

Teknologier der forbedrer energiforbruget, reducerer udledningen af klimagasser, mindsker importen af protein og sikrer mindre brug af fossile brændstoffer, vil sikre at ordningen har en indirekte positiv påvirkning af de klimatiske faktorer.

Det vurderes, at påvirkningen af de klimatiske forhold samlet set vil være positiv. Dog kendes omfanget og indholdet af de konkrete projekter ikke, hvorfor der endnu er relativt stor usikkerhed om omfanget af de forventede indvirkninger på klimatiske faktorer.

5.1.6 Landskab

Oplevelsen af landskab kan påvirkes af teknologier der giver tilskud til opførelse af bygninger/anlæg i landdistrikterne. Således kan det ændre oplevelsen af den landskabelige karakter. Dette vil være særlig dominerende hvis der ikke tidligere har været bygget i området. Det antages dog i denne sammenhæng at støtten til etablering og opførelse af bygninger/anlæg vil skulle udfoldes indenfor landzonereglernes rammer. Det forventes derfor som hovedregel at etablering af nye bygninger i det åbne land i langt overvejende grad vil ske i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebyggelse.

Landskabsmæssige ændringer forventes derfor at være af begrænset karakter. Det forventes dog samtidig at der lokalt kan være enkeltstående dominerende landskabspåvirkninger af en bygningsfortætning/-forøgelse på enkelte karakteristisk placerede ejendomme.

Tilskud til opførelse af bygninger i landdistrikter kan have konsekvenser på landskabelige værdier. Ved opførelse af bygninger i områder der ikke tidligere har været beboet kan der, afhængig af placering, omfang og udformning af bygningen/bygninger, forekomme ændringer i landskabskarakteren.

5.1.7 Kumulative effekter

De forventede kumulative virkninger fra ordningens forskellige teknologier er koncentreret omkring mulighederne for en samlet optimering af bidrag til imødegåelse af klimaforandringer gennem en reduktion af CO₂. Dog kendes omfanget og indholdet af de konkrete projekter ikke, hvorfor der endnu er relativt stor usikkerhed om omfanget af de forventede indvirkninger på miljøet.

5.2 Alternativer

Der har ikke været opstillet afgrænsede og beskrevne alternativer til ordningen. Derimod er de prioriterede teknologier, der indgår i ordningen, løbende blevet vurderet i forhold til de sandsynlige væsentlige miljøpåvirkninger.

5.3 Samlet konklusion

Generelt er det vanskeligt at sige noget om omfanget af indvirkningerne på de forskellige miljøfaktorer, da tilskudet til de valgte teknologier endnu ikke er kendt. Omfanget af det påvirkede areal er også ukendt, da vi endnu ikke kender arealstørrelserne af det øgede økologiske areal.

Tilskud til teknologier der kan bidrage til at reducere energiforbruget, reducere udledningen af klimagasser og mindske importen af protein vil forbedre klimapåvirkningen af økologisk jordbrugsproduktion. Det må derfor forventes at ordningen overordnet vil påvirke de klimatiske faktorer positivt.

Tilskud der bidrager til at øge det økologiske areal kan på sigt have positive indvirkninger på den biologiske mangfoldighed, flora og fauna. Ingen brug af pesticider og reduktion af udledningen af næringsstoffer vil danne bedre levegrundlag i mark og hegn for flere arter.

Teknologier der fører til en reduktion af tilførslen af næringsstoffer og en forøgelse af det økologiske areal, kan have afledte positive konsekvenser for vandkvaliteten. Det kan på sigt også medføre en væsentlig positiv indvirkning på menneskers sundhed, når koncentrationen af nitrat i drikkevand mindskes.

Landskab kan påvirkes af bygninger/anlæg i landdistrikterne og nogle teknologier vil ændre det visuelle landskab og påvirke arealanvendelsen i det åbne land. Det kan derfor ikke udelukkes, at ordningen vil få en direkte begrænset negativ påvirkning af jordarealerne og landskabet.

Miljøfaktorer	Overordnet indvirkning	
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Afledt positiv indvirkning.	Forventet øget økologisk areal og dermed mindre anvendelse af pesticider og udledning af næringsstoffer, der giver bedre levegrundlag for flere arter.
Jordarealer	Direkte begrænset negativ indvirkning.	Opførsel af bygninger/anlæg der kan ændre arealanvendelsen i det åbne land.
Menneskers sundhed	Afledt positiv indvirkning.	Bedre vandkvalitet kan på sigt øge menneskers sundhed.
Vand	Afledt positiv indvirkning.	Forventet øget økologisk areal og dermed mindre anvendelse af pesticider og udledning af næringsstoffer, hvilket kan medføre bedre vandkvalitet.
Klimatiske faktorer	Indirekte positiv indvirkning.	Teknologier kan reducere energiforbruget, reducere udledningen af klimagasser og mindske importen af protein.
Landskab	Direkte begrænset negativ indvirkning.	Opførsel af bygninger/anlæg der ændre den visuelle landskab.

6. Overvågning

På baggrund af miljøvurderingen af ordningen er der endnu relativt stor usikkerhed om omfanget af- og den geografiske lokalisering af de forventede indvirkninger på miljøet. Det forventes dog, at de fleste forhold vil blive opfanget gennem miljømyndighedernes (kommunerne og de statslige myndigheder) generelle overvågning af miljøet i fx vand- og naturplaner og opfølgningen fastlagt i disse planer.

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk